

8. Купрієнко М. Л., Кривець І. Г. Пріоритетність аеробного напрямку занять з фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп ДонДУУ / М. Л. Купрієнко, І. Г. Кривець // Актуальні питання освіти, спорту та здоров'я у вищих навчальних закладах: матеріали І Всеукраїнської. наук.-практ. конф., 4 березня 2014 р., м. Донецьк. – Донецьк: ДонДУУ, 2014. – С. 210-219.

9. Серорез Т. Б. Можливості вдосконалення аеробної та анаеробної продуктивності організму студентів засобами фізичного виховання (на прикладі тренувань з бігу) / Т. Б. Серорез // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2007. – № 3. – С. 124-129.

10. Сутула В. О. Системоутворювальна функція фізичної культури // Слобожанський науково-спортивний вісник: [наук.-теор. журн.]. – Харків: ХДАФК, 2014. – № 1. – С. 118-121.

11. Ягунова С. А., Старцева Л. Н. Спортивная тренировка женщин по данным врачебного контроля / С. А. Ягунова, Л. Н. Старцева. – Л.: Медгиз, 1959. – 124 с.

Демчук Світлана

Національний університет фізичного виховання і спорту України

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ РУХЛИВИХ ІГОР ДІТЕЙ 6-10 РОКІВ ІЗ ДЕПРИВАЦІЄЮ СЛУХУ

Розкрито особливості методики навчання рухливих ігор дітей із депривацією слуху як головного чинника їх успішної соціальної адаптації та інтеграції у суспільне життя. Мета дослідження: розкрити особливості методики навчання рухливих ігор дітей із депривацією слуху з метою їх соціальної адаптації та інтеграції у суспільство. У процесі адаптивного фізичного виховання (АФВ) й адаптивної рухової рекреації необхідний облік особливостей методики навчання рухливих ігор дітей із депривацією слуху, і ці особливості повинні бути враховані вчителями фізичної культури, інструкторами груп ЛФК, тренерами при організації навчального процесу, а також вихователями й педагогами при організації рухливих змін, прогулянок, спортивних свят і розваг поза навчальним процесом. Для дітей із депривацією сенсорних систем ігровий метод найбільш доцільний у процесі АФВ, адже він сприяє подоланню наслідків соціально-психічної дезадаптації, викликаних патологічними порушеннями, розладами слуху: незрілістю емоційної та волевої сфер, недостатньою самостійністю, невмінням долати труднощі й орієнтуватися у життєвих ситуаціях, встановлювати комфортні контакти з оточенням, досягати визнання та самоствердження, сприяти соціальній адаптації та інтеграції у суспільне життя. Висновки. Особливості методики навчання рухливих ігор дітей із депривацією слуху полягають в урахуванні обмежених можливостей дітей із особливими потребами зумовлених особливостями їх психофізичного розвитку. Це пов'язано з тим, що глибокі порушення або відсутність слуху зумовлює своєрідність засвоєння змісту навчального матеріалу і вимагає спеціального педагогічного керівництва цим процесом. Проте використання ігор у процесі АФВ являється важливим і невід'ємним компонентом процесу соціальної адаптації та інтеграції молодшого школяра з депривацією слуху.

Ключові слова: рухливий, гра, молодший, школяр, депривація, слух.

Демчук Светлана. Особенности методики обучения подвижным играм детей 6-10 лет с депривацией слуха. *Раскрыты особенности методики обучения подвижным играм детей с депривацией слуха как главного фактора их успешной социальной адаптации и интеграции в общественную жизнь. Цель исследования: раскрыть особенности методики обучения подвижным играм детей с депривацией слуха с целью их социальной адаптации и интеграции в общество. В процессе адаптивного физического воспитания (АФВ) и адаптивной двигательной рекреации необходимый учет особенностей методики обучения подвижным играм детей с депривацией слуха, и эти особенности должны быть учтены учителями физической культуры, инструкторами групп ЛФК, тренерами при организации учебного процесса, а также воспитателями и педагогами при организации подвижных изменений, прогулок, спортивных праздников и развлечений вне учебного процесса. Для детей с депривацией сенсорных систем игровой метод наиболее целесообразен в процессе АФВ, ведь он содействует преодолению следствий социально-психической дезадаптации, вызванных патологическими нарушениями, расстройствами слуха: незрелостью эмоциональной и волевой сфер, недостаточной самостоятельностью, неумением одолевать трудности и ориентироваться в жизненных ситуациях, устанавливать комфортные контакты с окружением, достигать признания и самоутверждения, содействовать социальной адаптации и интеграции в общественную жизнь. Выводы. Особенности методики обучения подвижным играм детей с депривацией слуха состоят в учете ограниченных возможностей обусловленных особенностями психофизического развития детей с особыми потребностями. Это связано с тем, что глубокие нарушения или отсутствие слуха предопределяет своеобразность усвоения содержания учебного материала и требует специального педагогического руководства этим процессом. Однако использование игр в процессе АФВ является важным и неотъемлемым компонентом процесса социальной адаптации и интеграции младшего школьника с депривацией слуха.*

Ключевые слова: подвижная, игра, младший, школьник, депривация, слух.

Demchuk Svetlana. Features of methodology of educating to the movable games of 6-10 years children with deprivation of rumor. *The features of methodology of educating to the movable games of children are exposed with deprivation of rumor as a main factor of their successful social adaptation and integration in public life. Research aim: to expose the features of methodology of educating to the movable games of children with deprivation of rumor with the purpose of their social adaptation and integration in society. In the process of adaptive P.E. (APE) and adaptive motive recreation a necessary account of features of methodology of educating to the movable games of children is with deprivation of rumor, and these features must be taken into account by the teachers of physical culture, instructors of groups of TPC, trainers during organization of educational process, and also by educators and teachers during organization of movable changes, walks, sport holidays and entertainments out of educational*

process. For children with deprivation of the sensory systems playing method most expedient in the process of APE, in fact he assists to overcoming of the consequence/pls of socially-psychical desadaptation, caused by pathological violations, discords of rumor, : by immaturity emotional and volitional spheres, by insufficient independence, lack of ability to overcome difficulties and oriented in vital situations, set comfort contacts with surroundings, to arrive at confession and self-affirmation, to assist to social adaptation and integration in public life. Conclusions. The features of methodology of educating to the movable games of children with deprivation of rumor consist of account of limit possibilities conditioned by the features of психофізического development of children with the special necessities. It is related to that deep violations or absences of rumor are predetermined by originality of mastering of maintenance of educational material and requires the special pedagogical guidance this process. However the use of games in the process of APE is the important and inalienable component of process of social adaptation and integration of junior schoolboy with deprivation of rumor.

Key words: movable, game, junior, schoolboy, deprivation, rumor.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Одним із завдань реформування освіти в українській державі є "становлення морального і фізичного здоров'я дитини". Пріоритетним напрямком реформування освіти є "забезпечення у кожному навчально-виховному закладі відповідних умов для навчання і виховання фізично та психічно здорової особистості" [5]. Гра – одна з найважливіших сфер у життєдіяльності дитини, разом з працею, навчанням, спортом вона забезпечує необхідні емоційні умови для всебічного, гармонійного розвитку особистості дитини з обмеженими можливостями. У грі формується багато нових граней у характері особистості дитини, особливо у дитини з особливими потребами і можливостями. Для дітей із депривацією сенсорних систем ігровий метод найбільш доцільний у процесі АФВ, адже він сприяє подоланню наслідків соціально-психічної дезадаптації, викликаних патологічними порушеннями, розладами слуху: незрілістю емоційної та вольової сфер, недостатньою самостійністю, невмінням долати труднощі й орієнтуватися у життєвих ситуаціях, встановлювати комфортні контакти з оточенням, досягати визнання та самоствердження, сприяти соціальній адаптації та інтеграції у суспільне життя [1, 3]. У процесі адаптивного фізичного виховання (АФВ) й адаптивної рухової рекреації необхідний облік особливостей методики навчання рухливих ігор дітей із депривацією слуху, і ці особливості повинні бути враховані вчителями фізичної культури, інструкторами груп ЛФК, тренерами при організації навчального процесу, а також вихователями й педагогами при організації рухливих змін, прогулянок, спортивних свят і розваг поза навчальним процесом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Провідні фахівці галузі відводили важливе місце грі, особливо у соціальній адаптації та інтеграції школярів із депривацією сенсорних систем. Модель ігрової діяльності з глухими школярами розробив М.С. Бесарабов (1979). При цьому він встановив, що за рівнем розвитку рухової сфери найбільше відставання глухих від здорових спостерігається у молодшому та середньому шкільному віці. Стан зорового та тактильно-вібраційного каналів при 10-хвилинних фізичних вправах проаналізував М.І. Букун (1986). Шапкова Л.В. (2003) розкрила роль та значення корекційно-розвиваючих ігор в адаптивній фізичній культурі. О.В. Новочихіна (2005) розробила методику ігрової спрямованості, що враховує виявлені закономірності фізичного розвитку дітей 8-11 років з вадами слуху при організації різновікової групи, що включає адаптований мовний матеріал. Експериментально обґрунтовано позитивний вплив спеціально підібраних креативних засобів АФВ на фізичний стан дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху (Т.С. Голозубець, 2005). Гуринович Х.Є. (2006) розроблено авторську програму корекції фізичного стану глухих дітей молодшого шкільного віку засобами фізичного виховання, яка містить рухливі ігри. Випасняком І.П., (2007) встановлено соціально-педагогічний вплив українських народних рухливих ігор на рівень рухової активності та соціальної інтеграції школярів із порушенням слуху. Івахненко А.А. (2012) досліджувала вплив рухливих ігор на розвиток психомоторної функції глухих дітей молодшого шкільного віку та ін. Проте особливості методики навчання рухливих ігор дітей із депривацією слуху поверхнево розглянуті і не розкриті.

Мета дослідження: розкрити особливості методики навчання рухливих ігор дітей із депривацією слуху з метою їх соціальної адаптації та інтеграції у суспільство.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел, аналіз досвіду передових фахівців галузі.

Результати дослідження та їх обговорення. Виклад основного матеріалу дослідження. Рухлива гра являє собою найбільш відповідний за навантаженням та впливом на організм вид фізичної роботи для дитини з обмеженими можливостями. Основою навчання рухливих ігор є загальноприйнята методика Ю.І. Портних (1977, 1986), І.А. Гуревич (1994), В.Л. Страковської (1987, 1994, 2000), але існують деякі методичні особливості навчання рухливих ігор дітей, у яких, у зв'язку з уповільненим темпом приймання й переробки інформації, практично відсутня мова й недостатній фізичний розвиток рухових якостей. У цьому випадку необхідне більш тривале й етапне навчання нових рухливих ігор, нових рухових дій. У молодшому шкільному віці рухливі ігри мають велике виховне значення. Діти грають в імітаційні сюжетні ігри. В основу таких ігор покладений життєвий досвід дитини, її уявлення про навколишній світ. Сюжетні ігри мають на меті досягнення певної цілі і точне виконання правил. Для дітей 6-10 років гра потрібна для задоволення потреби в русі, вона є фізичною вправою для оцінки своїх можливостей і порівняння з можливостями товаришів. В її основу покладено бездоганне виконання певних рухів, тому їх найкраще застосовувати для навчання і вдосконалення рухових навичок. Найбільше виховне значення мають командні ігри. Щоб отримати перемогу, учасники команд повинні діяти як одне ціле, кожний гравець має жертвувати своїми інтересами заради спільних інтересів, мати характер, допомагати товаришам у скрутних обставинах. Спрямований розвиток комунікативних здібностей є одним із важливих завдань соціальної адаптації й інтеграції у процесі навчання рухливих і спортивних ігор дітей із депривацією слуху, для чого цілеспрямовано проводиться мовна робота. Під час занять необхідно звертатися до дітей з питаннями, проханнями, підтримуючи їх будь-які спроби застосування словесної мови, у т.ч. у зміст багатьох ігор, що споконвічно не передбачають наявності речитативу. Однак можна вносити мовний матеріал для створення мовного середовища на ігрових заняттях. Деякі стандартні фрази, знайомі усім здоровим дітям, на початку розумування змінюються або скорочуються, виходячи з можливостей дітей.

При розучуванні мовного матеріалу використовується метод сполученої мови, тобто одночасне спільне проголошення педагогом і дитиною або відразу всіма дітьми слів, фраз, що сприяє подоланню індивідуальної мовної замкнутості. Речитативи в іграх поступово ускладнюються. Спочатку використовуються прості ігри, що мають не більш однієї — двох простих фраз. На другому етапі ігри ускладнюються більшим обсягом мови, розучування якого проводиться разом з вихователем або логопедом. Розучування рухливих ігор, засвоєні правила та їх варіанти дозволяють дітям брати участь в іграх зі здоровими дітьми на рівних умовах, що формує досвід емоційної і рухової взаємодії, досвід соціальної інтеграції [2, 8]. Цілеспрямоване, систематичне, уміле чергування різних ігор, вправ, змагань, спортивних свят, естафет дозволяє моделювати ситуації, що виникають у несподіваний момент, проявляти свої природні задатки, здібності, своє внутрішнє «Я», а, отже, дитині жити активним, цікавим життям. «У центрі уваги повинно бути не прагнення до вдосконалення рухів і підвищення результативності, а надання можливості всім учням, незалежно від ступеня складності порушення, відчутти радість від спортивних досягнень і значущості. І це повинно стати головним завданням спортивного заняття (Holter, 1996).

Метод передачі знань має інтегруватися, стимулюючи полісенсорність сприйняття дитиною. Активно впроваджені останнім часом у процес навчання дітей комп'ютерні технології дозволяють значно скоротити обсяг використаних мовних і не мовних засобів, збільшивши вплив на зорове сприйняття просторових параметрів руху на етапі створення уяви про рухову дію і в процесі її розучування [6, 8]. Своєрідність роботи з дітьми полягає в особливостях процесу спілкування, основна увага в якому спрямована «лице в лице» з близької відстані, присутність на обличчі доброзичливої посмішки у початковий момент. Дане положення полегшує спілкування й означає доброзичливе ставлення. У процесі роботи необхідно приділяти величезну увагу створенню сприятливих соціальних чинників: доброзичливого ставлення, підтримки, уваги, мовної стимуляції, а також використовувати своєчасні навчальні виховуючі методи впливу [4, 7]. Це відносяться й до обслуговуючого персоналу.

При виборі рухливої гри необхідно враховувати такі методичні принципи:

- зміст кожної рухливої гри підбирається з опорою на реальні можливості конкретного контингенту дітей, (групи, класу);
- етапи розучування й удосконалення гри для дітей молодшого шкільного віку продовжуються до повної реалізації задач етапу навчання;
- мовний матеріал має бути адаптований до мовних можливостей дітей із депривацією слуху;
- наповненість ігор різноманітними руховими діями має бути націлена на поступове ускладнення і навантаження;
- для підвищення інтересу до гри використовується різноманітний реманент;
- для дітей, що мають порушення опорно-рухового апарату, підбираються полегшені завдання й дії.

Пристаючи до проведення рухливих ігор з дітьми з депривацією слуху, необхідно обов'язково враховувати настрій. Слід пам'ятати, що з підвищенням емоційного стану гравців, навантаження в грі зростає. Діти, захоплені грою, втрачають почуття міри, бажаючи перевершити один одного, не розраховують свої можливості і можуть перевтомитися. Тому інтенсивні ігри необхідно чергувати з іграми середньої й малої рухливості. При високій руховій активності необхідно вчасно закінчити гру з достатнім фізичним навантаженням не доводячи дітей до стомлення. Слід стежити, щоб ведучий не перебував тривалий час у русі без відпочинку й усі граючі одержували приблизно однакове навантаження. Видаляти з гри тих, хто програв (якщо це обумовлене правилами гри), тільки на дуже короткий час. Можлива заміна видалення на штрафні очки, які підсумовуються наприкінці гри.

Розучування ігор важливо проводити в 3 етапи.

1. Ознайомлення з грою (назва, сюжет, основні правила) і адаптивним мовним матеріалом (1-2 заняття).
2. Подальше розучування правил гри й закріплення адаптивного мовного матеріалу (3-5 заняття).
3. Внесення змін у зміст і правила рухливої гри, доповнення й імпровізація мовного матеріалу (5-7 заняття).

На кожному занятті плануються по 3 гри, одна перебувала на етапі ознайомлення, дві на етапі розучування або закріплення й уже добре знайомі дітям. Пояснення складних ігор і розучування адаптивного мовного матеріалу займають два-три заняття. Етап розучування й етап удосконалення гри також займають по два-три заняття. До знайомства з наступною грою слід приступати після достатнього закріплення попередньої – на шостому-сьомому занятті. Перш ніж пояснити нову гру дітям, слід стати у вихідне положення, з якого вони почали гру: коло, шеренги, колони, так щоб кожний з школярів добре бачив і чув педагога. Успіх гри значною мірою залежить від її пояснення. Розповідь про гру має бути короткою й зрозумілою дітям. Розповідь про хід гри, правила гри, – на цьому слід зупинитися ще раз, щоб діти краще зрозуміли і запам'ятали. Словесну інструкцію про нову гру слід супроводжувати малюнками, схемами, що допомагає дітям точніше зрозуміти правила гри. Доцільний також супровід показу елементів гри, причому одночасними діями педагога і дітей, що в остаточному підсумку стимулює загальну активність групи [9, 10].

Щоб ігрова діяльність на уроці проходила ефективно і давала бажані результати необхідно нею керувати, забезпечивши виконання таких вимог:

1. Готовність учнів до участі у грі (кожний учень повинен засвоїти правила гри, чітко усвідомити мету її, кінцевий результат, послідовність дій, мати потрібний запас знань для участі у грі).
2. Забезпечення кожного учня необхідним дидактичним матеріалом.
3. Чітка постановка завдань гри. Пояснення гри – зрозуміле, чітке.
4. Складну гру слід проводити поетапно, поки учні не засвоють окремих дій, а далі можна пропонувати всю гру і різні її варіанти.
5. Дії учнів слід контролювати, своєчасно виправляти, спрямовувати, оцінювати.
6. Не можна допустити приниження гідності дитини (образливі порівняння, оцінки за поразку в грі, глузування тощо).
7. Доцільно розсадити учнів (звичайно непомітно для них) так, щоб за кожною партою сидів учень сильніший, а другий – слабший. У такому разі ігри між сусідами по парті проходять ефективніше і постійно контролюються сильнішими. Розсадити учнів по рядах парт треба так, щоб рівень їхніх знань і розумового розвитку був приблизно однаковим, щоб шанс виграти мав кожен ряд учнів.
8. Гра на уроці не повинна проходити стихійно, вона має бути чітко організованою і цілеспрямованою. Учні мають

засвоїти правила гри, крім того зміст гри, її форма повинні бути доступними для учнів.

Надзвичайно важливу роль в ігровій ситуації відіграють правила. Якщо вони заздалегідь не продумані, чітко не сформульовані, то це ускладнює пояснення ходу гри, осмислення учнями її змісту викликає втому і байдужість учнів. Правила гри зобов'язують учнів діяти строго по черзі чи колективно відповідати за викликом, уважно слухати відповідь товариша, щоб вчасно виправити його і не повторювати сказаного, дисциплінованими, не заважати іншим, чесно визнавати свої помилки. Правила гри виконують функцію організуючого елемента і є засобом керування грою. Вони визначають способи дій та їх послідовність, вимоги до поведінки, регулюють взаємини дітей у грі, вчать їх співвідносити свої дії з діяльністю інших гравців, сприяючи вихованню наполегливості, чесності, кмітливості тощо [11].

У процесі гри нагадуються або доповнюються правила, якщо вони недостатньо засвоєні. Якщо більшість дітей припускаються однакової помилки, гру необхідно зупинити і внести виправлення. При проведенні складної гри спочатку необхідно познайомити дітей з основними правилами, а потім поступово вводити додаткові. При навчанні дітей молодшого шкільного віку із депривацією слуху використовуються такі методи і методичні прийоми як показ (педагогом або дитиною), допомога, страховка, супровід дій. Правильність показу, його точність будуть однією з важливих умов навчання дітей. Недбала, неточна демонстрація рухів спричинить неправильне відтворення дітьми вправ. Важливо, щоб рухи й використані на заняттях орієнтири, що виступають як джерело термінової інформації про точність виконання заданого руху, були добре видно кожній дитині.

Дітям доцільно пояснювати рухові дії образно й емоційно (зосередивши їх увагу на особі педагога), тому що це підвищує інтерес дітей до досліджуваного руху, розвиває емоційну сферу. Однак імітація рухових дій також може привести до неточностей. Тому необхідно постійно стежити за виправленням помилок, уточнювати окремі елементи руху. Показ руху повинен відповідати наступним вимогам:

- гарна освітленість педагога;
- показ вправ, виконуваних у фронтальній площині (вчитель має стояти обличчям до дітей);
- демонстрація вправи, виконуваної у сагітальній площині (стояти боком);
- показ вправ учням у фронтальній і сагітальній площинах (двічі стояти боком або напівбоком);
- застосування дзеркального показу в тих випадках, коли вправа містить асиметричні рухи;
- показ рухів, виконуваних у швидкому темпі, спочатку в повільному темпі, у фронтальній і сагітальній площинах зі словесним супроводом;
- показ найбільш складних технічних рухів на схемі або малюнку із супроводом словесною інструкцією й одночасним поетапним виконанням даної дії. Після чого діти повторюють методом сполученої мови кожний етап виконання даної дії. При проведенні заняття з дітьми з порушеним слухом необхідно активно використовувати методи підбадьорення, заохочення, похвали як стимул до удосконалення умінь і навичок, оволодіння прийомами гри.

У міру засвоєння матеріалу видозмінюються, ускладнюються правила гри, її умови, залучаються до імпровізації діти. При варіюванні гри не міняється задум і композиція гри, але:

- збільшується дозування (повторюваність і загальна тривалість гри та ін.);
- ускладнюється руховий зміст («кози» не вибігають, а вистрибують із будиночка та ін.);
- змінюється розміщення учасників гри на майданчику («той хто ловить» стоїть не збоку, а в середині майданчика та ін.) або розміри майданчика;
- чергується умовний сигнал (використовується звуковий, словесний, зоровий);
- ускладнюються умови гри (пійманих дітей можна виручати; збільшується число «рибаків» та ін.).

Навантаження в грі дозується зменшенням або збільшенням загальної рухливості учасників. Для зменшення навантаження влаштовується короткочасний відпочинок, який використовується для розбору помилок, підрахунку очок, уточнення правил; скорочується дистанція перебіжок, зменшується число повторень у грі й час гри, полегшуються завдання тощо. Для збільшення навантаження, навпаки, збільшується рухливість дітей під час гри доповненням перешкод, збільшенням дистанції перебіжок, поділом граючих на підгрупи та ін. У результаті такої роботи навантаження в грі чергується, що сприяє покращенню загального фізичного стану дітей, формуванню почуття впевненості у своїх рухах [2, 6].

По закінченні гри слід створити спокійну атмосферу й повідомити про результати. При визначенні результатів гри треба враховувати не тільки швидкість, але й якість виконання того або іншого ігрового завдання, про що учасники мають бути попереджені заздалегідь. Повідомляти результат гри необхідно лаконічно, нікому не роблячи скидок – для формування у дітей правильної оцінки своїх і чужих дій і вчинків. Підведення підсумків гри має проходити в цікавій і захоплюючій формі, щоб викликати бажання наступного разу досягти ще більших результатів.

До обговорення проведеної гри залучаються всі діти, що вимагає від них аналізу своїх вчинків, свідомого ставлення до виконання правил гри й рухів, мовної активності. Після підведення результатів проводиться розбір гри із вказівкою допущених помилок. Корисно вказувати на позитивні й негативні моменти в розвитку сюжету гри, відзначити учасників, що добре виконували окремі ролі. При розборі краще засвоюються правила, уточнюються деталі гри, залагоджуються конфлікти між дітьми.

ВИСНОВКИ. Особливості методики навчання рухливих ігор дітей із депривацією слуху полягають в урахуванні обмежених можливостей дітей із особливими потребами зумовлених особливостями їх психофізичного розвитку. Це пов'язано з тим, що глибокі порушення або відсутність слуху зумовлює своєрідність засвоєння змісту навчального матеріалу і вимагає спеціального педагогічного керівництва цим процесом. Проте використання ігор у процесі АФВ являється важливим і невід'ємним компонентом процесу соціальної адаптації та інтеграції молодшого школяра з депривацією слуху.

ЛІТЕРАТУРА

1. Геллер Е.М. Основные функции подвижных игр и проблемы их внедрения в практику физического движения // Теор. и практ. физ. культуры. – 1987. – № 3. – С. 20-22.
2. Грабенко, Т.М. Коррекционные, развивающие и адаптирующие игры : метод. пособие для педагогов, психологов и родителей / Т. М. Грабенко, Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева. 2-е изд, испр. и доп. – СПб.: Детство-Пресс, 2002. 64 с.

3. Грицюк В.І. Організаційно-методичні основи запровадження ігрової діяльності в практику роботи спеціальних шкіл // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: Зб. н. пр. Волинського ДУ. – Луцьк, 2002. – Т. 1. – С. 180-181.
4. Детские подвижные игры / под ред. Е.В. Конеевой. Ростов н/д: Феникс, 2006. – 251 е.: ил. – (Мир вашего ребенка).
5. Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами. Прийнята Колегією Міністерства освіти України 23.06.99. (Протокол 7/5-7) // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1999. – № 19. – С. 14-28.
6. Коррекционные подвижные игры и упражнения для детей с нарушениями в развитии / под общ. ред. проф. Л.В. Шапковой. М.: Советский спорт, 2002. — 212 с.
7. Подвижные игры. Практический материал : учеб. пособие для студентов высш. и средн. спец. учеб. заведений физ. культуры / Л.В. Былеева и др.. — М.: СпортАкадемПресс, 2002. – 279 с.
8. Новичихина, Е. В. Методика игровой деятельности в адаптивной двигательной рекреации незлышащих детей 8-11 лет : дис. . канд. пед. наук : 13.00.04: защищена 24.12.2005. / Новичихина Елена Викторовна. – Хабаровск, Изд-во ДВГАФК, 2005.– 250 с.
9. Новичихина, Е.В. Особенности методики обучения подвижным играм незлышащих детей младшего школьного возраста / Е.В. Новичихина // АФК. – 2006. — № 3. С. 33-38.
10. Хода, Л.Д. Подвижные игры в начальной школе. Текст. : учеб. пособие для студ. пед. спец. высш. уч. завед. / Л.Д. Хода, Т.А. Питнава. Нерюнгри. : Изд-во ЯГУ, 2005. – 86 с.
11. Шапкова Л.В. Подвижные игры для детей с нарушениями в развитии / Л. В. Шапкова. – СПб., – 2003. – 160 с.

Довгопол Є.П.

Національний технічний університет України "КПІ"

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНІКИ ПОДАВАННЯ М'ЯЧА У ВОЛЕЙБОЛІ

В статті представлена методика навчання студентів техніці виконання подавання у волейболі. Розглянуті дві основних видів подавання: плануюча і силове подавання в стрибку. Виконаний аналіз помилок допомагає студентам швидше засвоювати техніку подавання у волейболі.

Ключові слова: волейбол, подавання, плануюче подавання, силове подавання в стрибку.

Довгопол Е.П. Особенности техники подачи в волейболе. В статье представлена методика обучения студентов технике выполнения подачи в волейболе. Рассмотрены два основных вида подач: планирующая подача и силовая подача в прыжке. Выполненный анализ ошибок помогает студентам быстрее освоить технику подачи в волейболе.

Ключевые слова: волейбол, подача, планирующая подача, силовая подача в прыжке.

Dovgopol E.P. Features of serve's technique in volley-ball. In the article methodology of educating of students to the technique of implementation of serve is presented in volley-ball. Two basic types of serves are considered: designing and power serve in a jump. The executed analysis of errors helps students quicker to master the technique of serve in volley-ball.

Key words: volley-ball, serve, designing serve, power serve in a jump.

Актуальність теми. Демократизація та гуманізація вищої школи визнана основний стратегічний орієнтир діяльності всіх підрозділів ВНЗ — формування гармонійної особистості студента, розвиток його творчих спроможностей во взаємозв'язку з підвищенням рівня розумової і фізичної працездатності. Таким чином, на сучасному етапі успішне забезпечення міцного фундаменту загальних і спеціальних знань, умінь та навичок можливе лише за умови досягнення високого рівня здоров'я, тому врахування особливостей способу життя, зокрема фізичної активності і позитивне ставлення до фізкультурно-спортивної діяльності, а саме до волейболу, є важливим елементом не тільки організації фізичного виховання студента молоді, а й функціонування держави.

Мета роботи: представити сучасну техніку подавання у волейболі.

Завдання роботи:

1. Представити методику навчання виконання подавання у сучасному волейболі
2. Описати помилки, які виникають при виконанні техніці подавання.

Робота виконана по плану НДР Національного технічного університету України "КПІ".

Вклад основного матеріалу.

У сучасному волейболі, особливо в чоловічому, подавання стає мало не вирішальним елементом гри більшості команд. У волейболі застосовується два основні способи виконання подавання: плануюча і подавання в стрибку.

- Плануюча
- Силове подавання в стрибку.

У кожного гравця є саме його коронне подавання, яке він відпрацьовує, а усе інше або робота на публіку, або просто експеримент. Яке подавання вибрати? По-перше подумки переберіть усі подавання, які ви умієте подавати. Як часто їх не приймають?

Подавання в стрибку. Якщо ви маєте хороший стрибок і досить сильний і поставлений удар, то може бути є сенс зупинитися на ній. У неї одно перевага - швидкість польоту. Але є і мінуси - простота прийому (якщо ви подали прямо в гравця) і нестабільність. Звичайно, хороше подавання в стрибку складне для прийому, оскільки м'яч летить швидко і